

Rekomendacje dla prokuratury, policji i straży miejskiej opracowane w ramach projektu „Nie taki niepełnosprawny straszny, jak go malują” współfinansowanego z programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich Śląskie Lokalnie

1. Przekazanie wszystkim pracownikom komendy i prokuratury, kto w danej jednostce zna język migowy. Zdarza się, że są takie osoby, lecz ich współpracownicy nie wiedzą, że posiadają taką umiejętność.
2. Udostępnienie pracownikom listy tłumaczy języka migowego, z którymi podpisano umowę lub z pomocy których można skorzystać.
3. Korzystanie z wideo-tłumaczy.
4. Szkolenia dotyczące specyfiki komunikowania się osób głuchych dla pracowników odbierających SMS-y przychodzące na numery alarmowe. Ponadto umożliwienie im kontaktu z tłumaczami języka migowego i stworzenie procedury na wypadek gdy treść SMS-a jest niezrozumiała.
5. Stworzenie procedury szybkiego uzupełniania zgłoszeń na numer 112 np. o rysopis w celu usprawnienia realizacji zgłoszenia. Gdy ktoś dzwoni z informacją, że koleżanka chce popełnić samobójstwo i nie zna miejsca, w którym przebywa, proszony jest o podanie jak najwięcej informacji, w tym rysopisu. Jeżeli zgłaszającym jest osoba niewidoma, często nie będzie w stanie tego zrobić. W takiej sytuacji przydatna byłaby informacja od pracownika centrum alarmowego, w jaki sposób może uzupełnić zgłoszenie. Np. mogłaby otrzymać numer zgłoszenia, skontaktować się z kimś, kto zna potencjalnego samobójcę, poprosić go, by również zadzwonił na 112 i uzupełnił zgłoszenie o podanym numerze. Byłoby to pomocne także w innych sytuacjach, w których istotna jest każda informacja, szybkie działanie i są osoby mogące uzupełnić zgłoszenie.
6. Stworzenie procedury kontaktu policji i straży miejskiej z osobą niewidomą. Taka osoba nie wie, czy pukający do drzwi lub zatrzymujący ją na ulicy z prośbą o wylegitymowanie się to rzeczywiście policjant. Dobrą praktyką powinno być telefoniczne uprzedzenie osoby niewidomej, że wybiera się do niej policjant i wspólne ustalenie terminu wizyty. Jest to istotne zwłaszcza w kontekście procedury kradzieży „na policjanta”.

7. Jeżeli jest taka potrzeba, wyrażenie zgody, by osoba niepełnosprawna mogła złożyć zeznania w domu lub innym dogodnym dla niej miejscu. Jest to istotne ze względu na trudności z dotarciem do prokuratury, policji i straży miejskiej, bariery architektoniczne i komunikacyjne. Niektóre jednostki stosują to rozwiązanie. Powinno stać się powszechną praktyką.
8. Jeżeli osoba niewidoma składa zeznania w miejscu, w którym ma dostęp do komputera z czytnikiem ekranu i drukarką, sporządzenie protokołu na jej sprzęcie. Składającemu zeznania ułatwi to zapoznanie się z ich treścią.
9. W razie potrzeby pomoc w dotarciu do prokuratury, na komendę policji lub do straży miejskiej, np. wyjście na przystanek po osobę niewidomą. Nie wymaga to nakładów finansowych. Takie czynności można zlecić pracownikom administracyjnym lub ochroniarzom.
10. Wyrażenie zgody na obecność osoby zaufanej podczas składania zeznań.
11. Jeżeli prokurator, policjant lub pracownik straży miejskiej wie, że będzie przesłuchiwał osobę niepełnosprawną, powinien zaplanować więcej czasu np. ze względu na konieczność powtórzenia pytania, męczliwość, problemy z koncentracją, udział tłumacza języka migowego, trudności ze zrozumieniem osoby mającej wadę wymowy.
12. Stworzenie wytycznych dotyczących udziału psychologa w przesłuchaniu.
13. W postępowaniach o ubezwłasnowolnienie pytanie świadków także o zasoby i mocne strony osoby, której dotyczy postępowanie. W takich postępowaniach kładzie się duży nacisk na deficyty. Analiza mocnych stron i sytuacji osoby potrzebującej ochrony prawnej umożliwiłaby lepsze dopasowanie wsparcia.
14. Podczas zatrzymania osoby niepełnosprawnej zwrócenie uwagi na jej sprzęt (biała laska, kule itd.), by nie zgubił się lub nie uległ uszkodzeniu.
15. Organizowanie szkoleń dla służb mundurowych i wymiaru sprawiedliwości dotyczących kontaktu z osobami niepełnosprawnymi. Szkolenia powinny obejmować różne niepełnosprawności, nie tylko ruchową. W programie należy też uwzględnić niepełnosprawności ukryte, takie jak zaburzenia psychiczne i ze spektrum autyzmu. Takie szkolenia powinny się odbywać również w placówkach kształcących przyszłych policjantów, strażników miejskich, sędziów i prokuratorów. Dobrą praktyką powinno być zatrudnianie jako trenerów również osób niepełnosprawnych.
16. W każdej komendzie i prokuraturze powinna być osoba posiadająca umiejętności przydatne w kontakcie z osobami z zaburzeniami psychicznymi. W miarę możliwości dobrze byłoby kierować do niej sprawy z udziałem osób w kryzysie psychicznym. Powinna też służyć radą i superwizją innym pracownikom.

17. Premiowanie pracowników rozwijających umiejętności przydatne w kontakcie z osobami niepełnosprawnymi oraz dofinansowanie udziału w szkoleniach i studiach.
18. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych oraz ośrodkiem pomocy społecznej. Zagwarantuje to lepsze, kompleksowe wsparcie, przekazywanie informacji, usprawni dostarczanie pism, które można by kierować np. na adres ośrodka pomocy społecznej. Jest to istotne w przypadku osób, które nie mają stałego miejsca zamieszkania. Dzięki takiej współpracy organizacje pozarządowe mogłyby też pozyskać wiedzę, jak przygotować osoby niepełnosprawne do kontaktu ze służbami i wymiarem sprawiedliwości.
19. Uzupełnienie Krajowego Systemu Informacyjnego Policji regulowanego decyzją 165 z 25 lipca 2017 komendanta głównego policji o informacje dotyczące niepełnosprawności. Co prawda w systemie można zamieszczać ostrzeżenia, w tym o zachowaniu, potencjalnym niebezpieczeństwie i stanie zdrowia, lecz zamieszczanie ich nie jest obligatoryjne. Nie mówi się też wprost o niepełnosprawności, jedynie o osobach z zaburzeniami psychicznymi, które stanowią zagrożenie. Taki zapis to duże uproszczenie i jest stygmatyzujący. Większość osób z zaburzeniami psychicznymi nie jest agresywna i nie zagraża innym. Jednak informacja o zaburzeniach psychicznych lub innej niepełnosprawności rzeczywiście ma znaczenie, by np. osobie cierpiącej na spadki cukru, z wadą wymowy lub mającej nieskoordynowane ruchy nie zarzucić upojenia alkoholowego. Jeśli policjant ma wiedzę o niepełnosprawności i specjalnych potrzebach osoby, którą policja ma zatrzymać lub przesłuchać, zamieszczenie takich informacji w systemie byłoby pomocne w usprawnieniu komunikacji i wprowadzeniu racjonalnych usprawnień. Ma to duże znaczenie zwłaszcza gdy postępowanie przygotowawcze zostaje przekazane innej jednostce lub komórce organizacyjnej policji.
20. Propagowanie wiedzy na temat tekstu łatwego do czytania i zrozumienia. Redagowanie prostych tekstów ma duży wpływ na ich zrozumienie. Jest to istotne szczególnie dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem, lecz także po udarach i seniorów. Dobre przykłady można znaleźć w publikacji „Moje prawa. Co osoba z niepełnosprawnością intelektualną powinna wiedzieć o postępowaniach sądowych” autorstwa Moniki Zimy-Parjaszewskiej dostępnej pod linkiem <https://psoni.org.pl/nasze-publicacje/>.
21. Na stronie internetowej policji zamieszczanie załączników do zarządzeń i decyzji komendanta głównego policji w formacie tekstowym. Obecnie treść załączników jest niedostępna dla osób niewidomych korzystających z czytników ekranu, ponieważ do dokumentów wklejono grafikę (np. decyzja nr 165 z 25 lipca 2017 w sprawie funkcjonowania Krajowego Systemu Informacyjnego Policji, zarządzenie nr 124 z 4

czerwca 2012 w sprawie prowadzenia przez policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok oraz szczątków ludzkich). W tym zarządzeniu problemem jest także nieprawidłowe kodowanie polskich znaków diakrytycznych. Osobie posługującej się czytnikiem ekranu utrudnia to zrozumienie tekstu.

22. Wśród administratorów stron internetowych propagowanie wiedzy na temat standardów dostępności i wytycznych WCAG 2.0.
23. Na stronach internetowych stworzenie linku „Informacje dla osób z niepełnosprawnościami”. Powinny się w nim znaleźć informacje ważne dla osób z różnymi niepełnosprawnościami: opis adaptacji budynku (podjazd dla wózków, czy jest winda i z jakimi dostosowaniami (udźwiękowanie, brajlowskie napisy), kontrastowe oznaczenie pierwszego i ostatniego stopnia schodów, kontrastowe i brajlowskie napisy na drzwiach), zasady zgłaszania potrzeby skorzystania z pomocy tłumacza języka migowego, czy można liczyć na pomoc w dotarciu do prokuratury lub na komisariat i w poruszaniu się po budynku.
24. Na stronach internetowych i w wezwaniach zamieszczanie informacji o możliwości poinformowania o szczególnych potrzebach.
25. W wezwaniach oraz innych pismach stosowanie czcionki bezszeryfowej, np. arial, tahoma. Ma to znaczenie dla osób z dysfunkcją wzroku. Ta praktyka powinna być powszechna, ponieważ problemy ze wzrokiem występują u wielu osób, w tym seniorów.
26. Dostosowanie budynków nie tylko pod kątem niepełnosprawności ruchowej.